

Locuint'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decat in numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii”.
Articlii tramisi si republicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretiuul de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii'a
pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia si 30 cr. taas'a tin-
brale pentru fiesec-care publica-
tiune separatu. In loculu deschisu
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 2. Aprilu, 21 Mart. 1870.

(Situatiune fatale in Romanii'a.) Mai inainte de
ave cunoscintia de scena cea frapanta d'in pa-
tulu Domnitoriului Carolu I, despre care vomu
vorbi mai la vale, primiramu de la Bucu-
resci, cu data 11/23 martiu, urmatoriele linie,
si la prima lectura ni se parura destulu de
tristioase. Eta-le:

„Suntemu in ajunulu unei crise, nu numai
de bani si de ministrii, ci inca si de altu ce-va,
ta di ca neci una data. Precumu intre animale,
seminea si intre omenii nostri se afla unii feroci
altii domestici, si prin urmare nu se potu uni.
trebuie se i ajunga pre toti vre una catastrofa
mare, ca se amenintie existintia, vietii ferociloru
si familie cu totu, pentru ca se si vina in ser-
ri. In zilele trecute, aflandu-me la Giurgiu
intruna afacere seriosa, acolo se vorbia, intre al-
le, despre reversarea Dunarei. Este cunoscutu ca
de insulele acestui fluviu mare se afla animale de
mai multe rase: lupi, vulpi, porci selbateci, ca-
riore, iepuri, etc. S'a intemplatu ca, in un'a d'in
celea insule, inundandu apa cu ghiacia d'in tote
partile, insula ajunsu in scurtu tempu sub apa.
In singuru punctu mai inaltu remase neinsecatu.
Tote animalele si luara directiunea spre acestu
punctu, unde, adunandu-se tote, de frica inecarii
nici unulu nu cuteza se atace pe altulu. In acele
mominte de perire se facura si ferele rapaci blande
a mneii, si nu faceau altu ce-va, decat in numai
a miosiau unele pre alte'e.”

„Numai unu asemenea evenimentu ar poté
contribui de a se imblandi omenii nostri poli-
tici si nepolitici, etc.” (Restulu epistolei nu este
publicatu).

D'in „Romanulu” si d'in alte diuarie
de la Bucuresci veduramu, cum partea locuitoru
d'in clasa burgesi si submise Domnitoriului
Comaniloru una petitiune (care se publica si
in diuariulu nostru), subscrisa de 964 barbati, si
prin deputatii loru cerura vindecarea mai multoru
abusuri si nelegiuri; cum inse Maria Sa infrunta
de acea deputatiune, sficundu-i, „se si vedea de
reba, negociatorii se nu se amestece in politica,
pentru ca se nu bancroteze toti ca Ioanu M a r i
i n o v i c i u si ca alii; se scia d'insii, buc-
urescenii, ca cei d'in Ploiesci, cari inca a'erga
lupa politica, voru ajunge cu totii la bancrotu.”
etc. etc.

Candu amu cetitu mai anteu acestu casu in
„Romanulu”, ne amu consolatu, reflectandu
a una multime de casuri anloge d'in trecut, era
mai de a prope la infruntatiunea cu totulu neme-
tata, pe care o luase natiunea romana d'in Tran-
silvania in Noemvre 1868, la Vien'a. Cu ocaziu-
ea substernerii celoru 14 petitiuni in favorulu
celoru incriminati pentru Pronunciama n e n u
ulu d'in Blasiu, cum si mai d'inceo la neru-
nata insulta a lui Tisza care, in trafia sa de
figarchu ungurescu, avu fruntea se d'fca natiunei
omane in una siedintia publica a dietei d'in
Pest'a ca, d a c a n u - i p l a c e i n t i e r a m a r i
ariloru, se se care in tiera ro-
maniloru, se-si i e c a t r a f u s e l e .
Intrre aceste-a éca ce primimu de la Bucu-
resci, cu datulu 12/24 martiu . . . . .
Domnitoriulu Carolu si-a stricatu forte multu in
piniunea publica de aici, prin infruntarea aspra
a datu negociatoriloru d'in Bucuresci si prin
espingerea biusca a petitiunei loru; cu tote
ceste-a Dn'ia Vostra acolo, spre a se orienta in
situatiunea de fatia, se nu perdeti d'in vederea
D'Vostre doue lucruri: acea fapta a Domnitori-
u este aplaudata de Albi, adeca de vechi'a par-
tita a fostiloru boieri; alu doilea: comerciantii
in capital'a tieriei au meritatu asemerea infrun-
tate nu una data, ci de diuce ori. Nu cum-va se
ve amagiti a crede ca, daca boierii sunt rei,
lassea comerciantiloru de aici este mai buna.
Dara de unde se si fia mai buna? Abi a trei-a
parte d'intrins'a este romana curata: toti cei-a-
alti sunt corciture de greci, bulgari, arnauti, mus-
ali, turci botezati si restulu nemti, parte botezati,

parte taiati impregiuru. Inse romani-neromani, ade-
verulu este, ca ministerulu lui Ionu B r a t e a n
u n a cadintu in an. 1869 d'in caus'a, ca partea
poporulu pe carea se radina asié numitii Rosii,
adeca liberalii, i-a compromisu pre acesti a in tote
modurile, éra apoi, cu ocaziunea aleggeriloru lui D.
Ghica-Cogalniceanu, i-a si tradatu cu perfidia cea
mai spurcata. Acei tradatori ai capiloru partitei
au fostu in line'a prima comerciantii d'in Bucuresci
si d'in alte cate-va orasie a le tieriei. Au credeti
D'Vostra, ca aru fi fostu possibili aleggerile a la
Popa-Tache, Nitia Hamalu, etc., daca comerciantii
si industriarii capitalei aru fi voiutu se contra-
bantieze aleggerile acelea macaru numai cu atat'a
potere, cata se afla in degetulu celu mieu? Cu
cate-va lune mai inainte de dimisiunea sa, Dlu
Ionu B r a t e a n u d'fese c'bra colegii sei: „Dom-
n'loru, partit'a nostra s'a demoralisatu, nu mai va
se scia de neci una conducere, trebuie se ne re-
tragemu pana inca este tempu.”

„Si sciti D'Vostra, pentru ce comerciantii
au abandonatu pre Rosii? Pentru-ca capii ace-
storu-a nu s'au inoiutu, ca una sama de co-
merciantii si speculanti, sub cuventulu ca sunt
d'in partit'a loru, se spolieze si ei, precum
au spoliatu altii, tesaurulu, prin liferatiuni de totu
felulu, cu pretiuri enorme, pentru marfuri rele,
vendute in sume de milioane. D'Vostra nu cunos-
ceti rapacitatea acestoru omeni corciti, a caroru
patria este pung'a si burt'a. Dlu Ioanu Eliadu a
scrisu multe bune si multe rele in vietii sa; dara
brosiura sa, scrisa despre comerciulu resaritenu,
este d'in scrierile sale cele mai bune, si pentru ce?
Pentru ca elu cunosece d'in vietii, incependu d'in
copilaria sa, de candu fusese invetiace lu la un-
chiulu seu, lipscanulu Danielopolos, lips'a totale
de patriotizmu, de onore nationale, de onestate in
comerciu la acesta clase, compusa d'in atate-a ele-
minte eterogene conglomerate aici d'in tote tieriele
si marile. D'in gurele acestoru-a poti audí, in tote
variatiunile, cunoscutulu proverbiiu alu egoistiloru:
U b i b e n e , i b i p a t r i a . Ce li pasa loru
de patria romana? Uitati-ve numai la infamele
bancrotiloru de aici, incependu de la bulgarii Hagi
Christu, Georgie Romanov, Stefanu Rasidoff, Min-
koff cu cei trei nepoti ai sei, Fileanu et Ionescu,
Stefanu Ioanides, pana la jidanii Lebel et Popper
(acesti d'in urma falliti estu-tempu), cu alti patru-
spre-d'eece de rasa si tagma loru! Uitati-ve la
tribunalele de jurati (Jury), compuse d'in comer-
ciantii, cum absolveza pre toti insielatorii si stren-
garii! Cautati la imprumuturile de statu cate-s'au
facutu in Romanii'a, de la 1862 inceo, cum capi-
talisti de cate 40) pana la 100 mli de galbini
nu se rusnau a subscrie cate 10-20 galbini!
Priviti listele de contributiuni, si veti afla pre
acesti patrioti de parada in restantia pre cate 3
si 4 ani! Vedeti gard'a natiuna'e incristata cu
slugile loru d'in curte, platiti de ei ca se esa in
linea, pentru ca domniloru comerciantii, speculanti
si capitalisti, nascuti negrestu in porfira si bisonu
d'in Bulgarii'a seu d'in Rumeli'a, li este lene si ru-
sine a prinde arm'a pentru „Valachia.” In an.
1868, Ionu B r a t e a n u si-propusese a indu-
pleca pre capitalistii d'in capitala, ca se fundeze
unu banca de escomptu; i-a chiamatu de cate-va
ori la conferentia in acea afacere, ei inse si-batura
joeu de d'insulu, éra asié numitii „zarafi” (schim-
batori de bani) lu injurara turcesce. Acuma vinu
nemtii si li facu banii cum voru ei. D'in mare
refericire, classea comerciantiloru, pre langa ce
n'are neci una idea si neci unu sentiu de patrio-
tizimu si natiunalitate, apoi aici ca si pre aiurea,
in resaritu si in Ungarii'a, ea este forte ignorante.
In-u-si „Romanulu” care, pana aci, mena-
giase multu pre acesta classe, spre daun'a tieriei,
a inceputu a cunosece, ca nu mai merita crutiare.
Comerciantii n'aru trebui se uite, ca nu este asié
de multu, de candu ei steteau cu caciula sub
tiora si cu manele incrucite lu us'a boieriului,
éca ciociulu acestui-a a dese-a i da branci
si lu rapedia pre trepte in giosu. — Dara
credu ei ore, ca libertatile se tienu si se
ápera cu mintiune, cu insielatiuni, cu cate una
frase luata d'in unu diariu seu altulu? Daca

burgesi'a voiesce se inlocuiesca pre vechiele fami-
lie boieresce in Romanii'a, atunci ea trebuie se-si
de cu totulu alta educatiune, catu ceriulu de pa-
mentu osebita de ce'a ce o au generatiunile pre-
sinte. Pana candu burgesi'a nu va scí, ca are pa-
tria, carea ea i este detoria totu ce are, si pen-
tru carea trebuie se sacrifice multu, forte multu:
pana atunci se nu se mire daca, venindu preste
d'insii a l t i s t r a i n i , acesti-a li voru dice
loru: Carati-ve bancrotiloru, nu ve amestecati in
politica acestei tierie!”

Aceste-a ni le scrie corespundintele nostru
d'in Bucuresci, care judeca omenii si lucrurile de
acolo asié, precum sunt, fara patima si ura.

Aceste s're a le unii romanu conscientiosu
d'in Romanii'a libera ni dau instructiunea saluta-
ria, ca fratii nostri de acolo, cari compunu partit'a
mare romana, liberale si patriotica, la carea apar-
tine fia-care romanu, se se nesuesca a arunca
d'in sinulu seu strainismulu tradator'u care, prin
perfidie si infamele sale, rode de multu tempu
la radeina neperitoria si eterna a romanismulu,
victima inca si asta di tiranfei, tradarei si perfi-
diei, pretotindene. Pana candu? Pana ce romanii
nu se voru tredi d'in letargia indolentiei si indife-
rentismulu si pana ce, parandu castrele straine,
inamice romaniloru, nu voru deveni cu totii
sentinele neazormite si credintiose p a n a l a
m o r t e a l e patriei loru adeverate.

Ah! de ce nu se scola d'in momentu nemo-
ritoriulu nostru poetu, Andreiu M u r e s i a n u ,
ca se ni mai cante una data ace'a ce noi amu
uitatu, ace'a ce, poté, n'amu intielesu inca:

„Destapta-te, romane, d'in somnulu celu de morte,
„In care t'amortira barbarii de tirani!”

Chiaru in momentulu, pre candu ne ocupamu
de corespundintia d'in Bucuresci, ce o publicara-
mu mai susu in estrasu, ni ajunse in mana diua-
riulu d'in Iasi „Dreptata,” de la 1/13
martiu, in care se pune in cestiune chiaru si tro-
nulu Domnitoriului Carolu I, amenintiatu, precum
se afirma, de una cadere imminente . . . . . Tem-
pulu, care vindeca tote relele, ce va aduce ore?
Nu scimu. Ace'a ce dorimu inse este, ca Domne-
dieu se ajutore pre toti acei-a cari, neclatiti in
credintia si sentimentele loru de abnegatiune si
sacrificie, lucra pentru binele si prosperarea in-
tregi romanimi!

Rusi'a si Austri'a.

(Fine.)*

Amu premisu la inceputu, ca revelatiunile Rusiei,
facute lunei prin condeiulu dlui generariu Fadeiev au
produsu sensatiune mare in Vien'a si in Pest'a. Candu
amu numit acele doue capitale, amu intielesu cercurile
guvernamentali austro-unguresce, éra nu diuaristic'a, pen-
tru ca aceea nu cuteza se ie in discutie cuprinsulu
cartii lui Fadeiev. Intielegemu aici diuaristic'a unguresca
si nemtiesca; éra foiele cari se publica in dialectele sla-
vone, au tradusu-o, esplotatu-o, comentatu-o de ajunsu.
Intraceea ministerulu d'in Vien'a luá o mesura, care
corespunde intru tote celei luate de Rusi'a. D. baronu
Ios. Alesandru de Helfert, consiliariu in departamentulu
ministeriului de osterne in Vien'a, barbatu de capacitate
si cunoscatoriu de cate-va dialecte slavice, fu insarcinatu,
nu a respunde lui Fadeiev, catu mai virtosu a recunosece,
ca Rusi'a va lucra numai in interesulu seu, daca va pur-
cede pe acea aretata de Fadeiev, ca dens'a a si apcatu
pe acea cale, ca d'in contra, Austri'a de la morte ui
Iosifu II si a ministriului seu, principelui Kaunitz, a co-
misu anume in oriente multime de erori de morte in
contra intereselor sale; ca diplomatia austriaca nu mai
cunosece de locu elementele d'in cari se compune cestiu-
nea orientala, ca-ci ea inca totu se mai tiene orbesce de
Turcu, de marele padisahu, éra de existintiele natiionali
reinviate in triangiulu Ilirici si la Danubiu inca totu nu
voiesce a scí, ea adeca nu vede ca loculu Turciloru l'au
ocupatu degia, seu ca lu ocupa neinsecatatu Serbulu celu
inflacaratu pentru libertate, Romanulu celu ambitiosu, si
mai multu de catu acesti a poporulu celu numerosu, dili-

*) Vedi nrii 25 si 26 ai „Fed.”

gente, industrioso, inventiosu, adoca poporul bulgaru, alu
carui vijtoriu este ascuratu la Balcanu, unde elu va
reocupă locul Turciloru. Br. Helfert inca si depuse ideele
sare in o carticea titulata Rusia si Austria,*) in care
densulu areta la lumina dilei, că dăca regimile, dăca
diplomati'a Austriei nu si va schimbă cu totulu politic'a
sa fatia cu poporele de rasa slava si cu romanii cei de
rasa latina, era de confesiune ortodosa, Rusia si va ajunge
de securu scopurile sale atătu in Oriente, cătu si in
Poloni'a, in Roman'i'a, tocmai si in Ungari'a, preste totu.
Dr. Helfert inse nu se opresce aci, ci elu areta si
calea si midilocele prin cari Austria s'e fia in stare
de a paralisa tote incercările si toti pasii pe cari voi-
esce a-i face Rusia spre ruinarea Austriei. Cetindu
eine-va cu luare aminte cartice'a baronului Helfert,
este induen a crede, că ministeriulu afaceriloru s'raine
in Vien'a, prin pen'a unuia d'in consiliarii s'fi, rupendu
cu căte-va masime vechi de statu, voiesce a inaugura o
politica noua fatia cu Orientulu, cu Poloni'a si cu popo-
rele d'in monarcia, căte sunt asta di trantite la parete.
Pentru ca s'e se intem le acésta cu rezultatu mai bunu,
publicistulu oficiale afla, că diplomatia austriaci trebus s'e
invetie mai multu, pentru că mai multi d'intre densii
sunt fôrte ignoranti. Ca o proba despre ignorantia diplo-
matice austriace, dr. Helfert aduce unu esemplu picantu
d'in anii de candu comitele Buol Schauenstein eră mi-
nistrulu de esterne in Vien'a (1853—1858). Luandu-se in
discutiune cestiunea orientului, si mai de aprôpe fiindu
vorb'a despre trianghiulu iliricu, in care se cuprinde si
provinci'a Hertiegovin'a, cesel. sa, audindu acestu nume,
intrecurmă conferenti'a, intrebandu: Hertiegovin'a? Eu
n'am onôre s'e conoscu pe aca dama. — Inca d'in dilele
Mariei Teresiei, in academi'a orientale d'in Vien'a, infini-
tiata pentru elevii de functiuni diplomatice, s'a intrudusu
invetiatur'a mai multoru limbe, precum franceza, italiana,
anglesă, grecésca, turecsca, arabica s. a. De atunci si
pana asta di barbatiloru de statu ai Austriei nu le veni
de locu in minte, că agentii loru diplomatice, cari se tra-
mitu in Orientu, li aru folosi necesmenatu mai multu,
dăca in locu de nu sciu căte limbe orientale aru invetiă
bine romanesce si căte va dialecte slave; atunci apoi nu
ar mai patfi asie desu, precum o patfi de es. in anulu
trecutu dr. Wattenbach, profesorulu de istoria de la uni-
versitatea de Iidelberg, carele — venindu in Transil-
vani'a, — conversă acolo numai cu câti va popi si am-
ploiati sasesci, era acei ômeni de onôre ascurara pre
Wattenbach, că in Transilvani'a s'ar află si ceva si Va-
lachi, că inse acésti-a aru fi ômeni atătu de barbari si
blastemati, in cătu s'aru poté consideră numai ca o adu-
natura de banditi. Ce se intemplă? Profesorulu Watten-
bach, reintornandu-se in patri'a sa, tienă prelegeri asupra
unui poporu d'in Transilvani'a, carele se poté consideră
intregu ca o banda de tâlhari. Acestu oracolu alu profe-
sorului nemtiescu se progăă prin diuarie, pana candu
unu teneru romanu infruntă pre Wattenbach in publicu,
intocmai asie patu diplomati'a austriaci in Romania'a, Bul-
gari'a, Serbi'a, Alban'i'a etc. Ei cunoscu aceste tiere si
popore numai d'in informatiunile Greciloru si ale Turci-
loru; asie inse nu mai poté merge. Dăca birocrati'a si
oficiarii austriaci aru fi intielesu dialectulu mavrovlahiloru
d'in Dalmati'a, dăca de la 1815 încôce, de candu Dal-
mati'a se fia in potestatea Austriei, nu ar fi tratatu pre
locutori ca pre vite selbatice, nu eră s'e sufere nici rusi-
nea d'in anulu trecutulu!

In cătu pentru politic'a interna a monarciei, inimica
nacionalitatiloru, consiliarul Helfert numesce si proclama
pre Germanii austriaci si pre Maghiari de adeveratii
propagatori ai panslavismulu, de inaintemergatori si
inaintatorii planuriloru rusesci in tote directiunile. Asiē,
teutonismulu si maghiarismulu, dice d. Helfert, sunt
acelea, care — orbite de orgoliu si de egoismu — au
inchiaiatu intre sine fatalulu dualismu spre a domină si
ruinā pre cele-lalte popore conlocuitorie, limb'a si litera-
tur'a loru; in adevuru inse spre a le impinge cu forti'a
si a le aruncă in bratiile Rusiei pentru totu-de-un'a; prin
urmare ei, Teutonii si Maghiarii, sunt acei-a, cari acce-
réza ruin'a imperiului austriacu. Intr'ace'a, culp'a cea mai
grea pentru acésta portare criminala, cade asupra Ma-
ghiariiloru. Rabulisti'a fâra rusine si fâra consciinta si orbiti
de nra si urgia, ca si de orgoliu si de interese personali,
se folosescu de sciinta in genere si mai alesu de sciin-
tiile juridice, numai pentru ca s'e calce, s'e impile, s'e
nimicésca pre cele-lalte nationalitati. La rabulisti'a poli-
ticiloru se poté aplică sentiinta lui Lichtenberg, care-i
caracterisă asiē: „Pentru ca s'e faci dreptu, se cere fôrte
putiena sciinta; era pentru ca s'e asupresci pre celu
securu, trebus s'e fii invetiatu fôrte multu „jus.“ Acésti-a
sunt politici Maghiariiloru.

Dupa Helfert inse, maghiarismulu a intardiaturu celu
putienulu cu 100 de ani. Au trecut dilele acelea, in care
Maghiarii s'e recutate d'in Slavi si d'in Romani pre fia-
care annu mii de renegati. De cătu s'e nu mai facemu
Maghiari, mai bine trecemu cu totii la turci! Asiē striga
asta di granicirii d'in cele 14 regimente, si consil. Helfert
marturisesce de acésta ca unulu ce este pre bine
informatu.

Dupa ce d. Helfert mai dă căte-va lectiuni

*) Russland und Oesterreich. Vien 1870.

aspre Teutoniloru si Maghiariiloru, apoi căte finca
cartei sale dă si regimeliu consiliu, ca s'e descentraliseze,
era celoru doue natiuni, cari s'au pusu pre cerbicea ce-
loru alte si le-au incalcatu, li striga ca s'e recunoscă
autonomi'a tiereloru si a poporeloru, si in locu de a im-
pedeci, s'e ajute cultivarea limbeloru patriotice, era anu-
me pentru Romani s'e se fundeze universitate curatu ro-
manesca in Cernauti, in Vien'a, Prag'a etc., s'e se infini-
tieze catadre pentru limb'a si literatur'a romanesca si
pentru limbele slavone; pe la consulatu s'e se aplică si
Romanii si Slavii; mai in scurtu, Austro-Ungari'a s'e facă
totulu in favorea Romaniloru si a Slaviloru mai inainte
de a-i luā Rusia in bratiile sale etc. etc.

X
„Romanulu.“

Cetimu in diuar. ostrunguru „Hon“, intr'una
corespondintia d'to Vien'a, 30 mart. an. cur.,
urmatoriele:

„Amu avutu ocaziune d'a face atenti pre on-
nostri cetitori; că intre guvernulu nostru comunu
si Rusia nu esistu relatiunile cele mai bune. In
S. Petropole produce impressiunerea, că dinaristic'a
de aice agita in continuu contr'a Rusiei, nefacendu
exceptiune in acésta privintia nece chiaru foiele
oficiali. Nu de multu principele Gortschakow a facutu
imputatiuni d'in acésta cauza consulului nostru Chotek,
carele s'a spariatu forte tare. Conte Chotek nu inceta d'a se rogå,
ca s'e se suprîma tonulu provocatoriulu alu diu-
aristici ostrungure, că ci altmîntre ar' poté urmă
unu mare reu.“

„Elu, cont. Chotek, mentiuneza mai vertosu,
că dilele trecute s'a scrisu in diuariile d'in Vien'a,
cumcă principele Obolenski fii arestatu in
Varsiovi'a pentru insielatiune; acestu Obolenski
nu este altulu, decătu directorele generalu alu
vameloru rusesci, si s'a indignatu, că la Dunare
se scrie despre d'insulu in unu nodu atătu de
inconveniente, si, pentru a-si resbună, emise totu-
felulu de ordinatiuni contr'a comerciului ostrunguru!
Mai departe, consululu nostru scrie că nu-
mirea lui Klaczko a produsu forte rea sen-
satiune in S. Petropole, si a contribuitu multu,
că amicitia de odicioara s'a recitu atătu de tare;
demisiunarea lui Klaczko este, dupa parerea sa,
una recerintia urginta.“

„Occupandu-ne de Rusia, s'e vorbim ce-va
si despre noulu consululu, principele Orlov.
Dupa ce Orlov a presintatu Majest. Sale, prin
una vorbire forte scurta, literale sale creditiunali
si a inceputu activitatea. Prim'a sa ocupatiune fii că
tramise la Pest'a unu agentu secretu, care va rema-
né acolo permanent, pentru a relată in privintia
afaceriloru ungresci, si acésta i este cu atătu mai
usioru, cu cătu e supusu magiaru. Observu nu-
mai, că atari agenti sunt si in Prag'a, Leopolea,
Zagrabi'a si Brasieu. Nu multu dupa ace'a, Orlov
tienă una conferintia cu plenepotentiati Cechiloru
Ruteniloru, Romaniloru si Serbiloru, cetindu-li in-
structiunile ce le-a adusu d'in S. Petropole.“

„Celu ce a fostu vre-odata la consulatulu
rusescu de aice, nu va mai crede, că acestu-a
ar' fi unu simplu consulatu, ci unu alu pa-
trule-a ministeriu in imperiulu ostrunguru. Per-
sonalulu lui consiste d'in mai multu de 30
individi. Suntemu numai in martisioru, si ac-
tele consulatulu rusescu trecu preste una mia.
Comunicatiunea personeloru e atătu de mare, in
cătu, asie dicundu, unu omu ese altulu intra
Missiunile franceze, anglese si turesci sunt am-
basadure, era cea ruscesca este numai unu consu-
latu simplu; cu tote aceste erogatiunile sale in-
trecu si de trei-ori pre cele a le ori-carei-a d'in
ambasadurele mentiunete. Erogatiunile consulatulu
rusescu d'in Vien'a sunt trecute in bugetulu de
pre an. 1870 cu 157.000 ruble. Acestu-a este nu-
mai fondulu celu vedintu; inse cătu de mare va
fi celu secretu?“

Nu mai corespondintele magiaru si cu densulu
diuariulu „Hon“, care pretinde a fi „liberulu“
sciu s'e colporteze asemene suspitiunari despre ro-
mani, cari n'au trebuintia de instructiuni nece
d'in Petruburgu, nece d'in Vien'a, nece d'in Pest'a;
instructiunile loru nu provin decătu de la ei
inzi-si, d'in anim'a si ratiunea loru.

Camer'a representantiloru Ungariei.

Siedintia de la 30 mart.

Presedinte: Paulu Somsich. Notariu: Paulu Jámbor.
D'in partea guvernului au fostu de faccia ministrii:
c. Iul. Andrassy, Melch. Lónyay, Balt. Horváth, Stef. Go-
rove si Col. Bedekovics.

Dupa cetirea si autenticarea procesulu verbalu alu
siedintiei d'in urma, presedintele pune pre biurulu ca-
merei mai multe petitiuni, cari se tramitu la comisiunea
petitiunaria.

Fried. Wächter interpelleza pre intregu ministe-

riulu, dăca are cunoscintia despre cuprinsulu instructiuni
nei date consulului generalu austro magiaru d'in Buc-
resci de ministrulu comunu alu esterneloru cu privire la
legarea căiloru ferate ungresci cu cele romanesce, si
dăca este adevertatu, că s'a decisu ca legarea cestiunatu
s'e se intemple la pasulu Oituzu; dreptu-ace'a intrebă:
d'in ce motive s'a intemplatu acésta si voiesce guvernulu
d'in Bucuresci a face pasi, pentru ca s'e se rejectoze ac-
stu punctu de legare, fiindu că contradice intereselor
Ungariei si a le Transilvaniei?

Contele Franc. Szirmai si b. Sigis. Perényi
intrebă pre ministrulu instructiunii, dăca are cunosc-
intia, cumcă in cotele Ungu, Beregu si Ugocia s'au
numitu inspectori scolari individi, cari nu cunosc
limbele poporului, si are de cugetu a numi, in locul loru,
barbati, cari vorbescu limbele poporului?

Ern. Simonyi interpelleza pre ministrulu finan-
ciiloru in privintia celoru cincii milioane floriu, cari s'au
ertara, in 28 iuniu 1867, călii ferate Casovia-Oderberg,
d'in spezele de construire, intrebandu lu, dăca cade s'e
pre statu una parte d'in acele milioane; refuitu-s'a degă
societati'a una parte d'in sum'a numita, si pentru ce nu
este trecuta sum'a acésta neci in bugetu, neci in socotelek
finali? — Interpelatiunile se voru comunică ministriloru
concerninti.

Alex. Szalay presinta camerei unu proiectulu de
lege, subscrisu de 117 deputati, rel tivu la ficșarea bani-
loru de cartiru pentru deputati. — Se va tipari si tran-
spune comisiunii financiare spre consultare.

Ministrulu financiiloru, Melch. Lónyay a puz
pre biurulu camerei articulu de lege despre prolongare
indemnitati, sanctiunatu de Majest. Sa. — Se publica
dupa ace'a se tramite camerei magnatiloru spre pu-
blicare.

Dupa ace'a presinta unu proiectulu de lege, conform
carui-a dicerii de chartia si de argintu, cari, dupa lege
d'in 1868, cu 31. mart. aru ave s'e incete d'in comunicati-
tione, se mai sustien in cursu pana la 30 septembru
a. c. — Se va tipari si transpune comis. financiare spre
consultare.

Iul. Kautz recomanda camerei d'in partea comis. a
financiare adoptarea cu ore-si cari modificatiuni stilistice
a proiectului de lege: despre infrumsetiarea cetătiilor
Bud'a-Pest'a, despre regularea Dunarei ce curge intru
Bud'a si Pest'a si, in fine, despre susceperea unui impru-
mutu loterialu. — Raportulu se va tipari si tramite, la
sectiunii d'impreuna cu proiectulu d'in cestiune.

Trecundu-se la ordenea dilei, camera primesce no-
portulu comisiunei financiare, relativu la sum'a de
80.000 fl. necesaria pentru infintiarea curtii de com-
bilitate.

Urmeza la ordenea dilei proiectulu de lege alu
Greg. Simay, relativu la abrogarea vameloru penta-
drumurile si podurile d'in Transilvani'a. — Camera lu
respinge.

Se pune in desbaterea camerei proiectulu de con-
clusu alu lui Greg. Patrubány, conformu carui-a
sum'a de 3000 fl. trecuta in bugetu pentru infintiare
unui laboratoriu chemicu pentru scopuri criminale, s'e s'e
sporesca la 5000 fl. v. a. — Se respinge.

Iul. Kautz raporta in privintia petitiunii presidi-
tate de judecatori d'in cōtulu Pest'a, prin carea cerit
sporirea salariiloru loru. Comisiunea financiaria propun
respingerea petitiunii d'in cestiune.

Paulu Nyáry presinta unu proiectulu de conclusi-
conformu carui-a salariile petitiunatoriloru s'e se sporescu
d'in economisările ce au s'e se facă cu banii preliminar
si ficșati pentru comitate si iudiciunali. — Camera
respinge propunerea comis., primindu proiectulu lui
Nyáry.

Se pune in desbaterea camerei raportulu comisiunii
de 7, esmisa pentru esaminarea socoteleloru finali de p
an. 1867 si 1868. Paulu Ordódy recomanda camerei
primirea raportulu d'in cestiune.

Colom. Ghyecz presinta unu proiectulu de con-
clusu, care dispune, că camera nu afla de suficiente ni-
portulu comis. de 7, pentru ca pre bas'a lui s'e absol-
guvernulu de responsabilitatea, ce o are faccia de adm-
nistrarea financiaria d'in 1867 si 1868; dreptu-ace'a decizi-
a esceptă, pana candu infintiand'a curte ce contabilite
va esamina detaiatu socotelele si va raportă in privi-
tia loru.

Ios. Iusth presinta unu contr'a-proiectulu de con-
clusu, conformu carui-a camera, aprobandu procedura
guvernului, i voteza indemnitate cu privire la abateri
de la sumele preliminare ale singurateceloru pusetiuni bi-
getarie, legitimate parte prin necesitate, parte prin
gi ulterioarie, si decide a transpune infintiandei curtii
comtabilitate socotelele finali spre esaminare autentică.

Siedintia se inchiaia la 2 ore d. m.

Siedintia de la 31 mart.

Presedinte: Paulu Somsich. Notariu: Paulu Jámbor.
Pre banchele ministeriali: c. Em. Miko b. Ios. Eötvős
Melch. Lónyay si Col. Bedekovics.

Dupa autenticarea procesulu verbalu alu siedinti
de ieri, si dupa presintarea mai multoru petitiuni, cari
tramitu la comisiunea petitiunaria, Georgiu Elek
si

Romani'a.

Una petițiune data Mariei Sale Domnitorului.

Marîa Ta!

Este mai bine de unu anu, de candu una trista sistema de guvernare apesa asupr'a Romaniei. Inceputa cu violarea legii militare care a provocatu protestările camerei trecute si disolvarea ei, acea sistema si-a datu pre facia si mai bine tendintiele sale neconstitutiunale si degradatorie prin procedurile scandalose si terorismulu exercitat in alegerile de la Marte 1869.

Loviti in drepturile nostre, amenintati in onorea si viața nostra, — căci atacurile la persone se comiteau pre strade, dîu'a si noptea, fără nici una temere de pedeapsa, — vedindu că legile nu mai erau una ocrotire pentru noi, amu recursu la inalt'a interventiune a Mariei Tale. Intr'una petițiune semnata de vre o 500 de comercianti, industriali si notabili d'in capitala, urmata de alte reclamări prin judetie, amu supusu la cunoștința Inalt'mei Tale faptele de violintie, ce se comiteau in tote părțile si cari erău de natura a face să se uite dillele cele mai negre de sub regimulu de trista memoria alu lui Alexandru Cuza si alu invasiuniloru straine. Increditori in sentimentele generose, in cugetările leali si romanesci ale alosului țierei, ale aceluia care aveă să fundeze una dinastia intemeiata pre consentiementulu si iubirea națiunei, asteptămu cu securantia curmarea reului, satisfacerea dreptelor reclamari ce se radicaū spre Tronu Mariei Tale.

Care n'a fostu durerea nostra, pre Inaltfate Domne candu, in locu de a dá cetatianiloru onorabili si pacinici dreptatea si protectiunea legale si constituțiunale, guvernulu Mariei Tale le a respunsu prin dispretiulu, arbitrarulu si violintiele cele mai neaudite!...

De n'amu fi ascultatu de cătu revolt'a inimeloru nostre, Dumnedieu singuru scie, Marîa Ta, teribilele evenimente ce aru fi potutu scudu țiera; dar' consiliile prudintiei, autoritatea unoru barbati maturi si devotati patriei, binelui publicu, au isbutitu a oprî esplotiunea indignării generale. Amu primitu cu bucuria speranța ce ni se dá, că furtun'a va fi trecutoria, că in curendu adeverulu va ajunge pana la Tronu si că, daca elu a potutu fi unu momentu despartitu de natiune printr'o odiosa gramadire de amagiri, satisfacerea ce-i va dá va fi cu atātu mai eclatante, cu cătu lovirile ce ea suferise, fusesera mai neomenose, mai umilitorie.

Asteptămu inse si asta-di, Marîa Ta, fără să vedemu nici una modificare in situatiune. Nici plangerile țierei, nici avertismentele ce ni dau inimicii ei prin bucuria lor, nici luptele intestine d'intre membrii cari formău guvernulu, nici schimbarea unora d'intr'insii n'au potutu pune capetu reului. Elu ie pre fia-care dî proporțiuni mai grave si, de n'ar esiste inca credința in Marîa Ta, ar' poté presupune cine-va că una influința fatale patriei nostre dá lucruriloru una direpțiune precongata spre a pune in periclu insu si edificiuu economicu, politicu si nationalu alu Romaniei.

Ori unde întorecemu ochii, nu vedemu, in adeveru, de cătu cause de ingrigire. In administratiune si in justitia, preocupările politice, er' nu dreptulu si legea, dicteza oțarile diferiteloru autorității. Omenii, cari s'au ilustratu prin atentate contr'a drepturiloru cetatienesci si contr'a personelor se preambala liberi, ba inca respalitati, numiti in funcțiuni publice, pre candu cetatiani onorabili, comercianti insemnati, sunt tiriti in inchisori dupa simplulu capriciu alu puternicioru dilei. Acusatu de la Marasienci, condamnatu, pentru o culpa mare negresitu, la maximulu osandei prescria de condic'a penale, este transportatu contra legii in temnitie umede, unde pedeps'a corectiunale se preface in pedeapsa cu morte, si, totu in acestu timpu, omenii de la Cuc'a-Macaii, cari au comisu delicta de aceea-si natura si chiaru mai grave, sunt recompensati, impunendu-se ca represintanti ai Capitalei, totu prin fraude si violintie ca cele de la Martiu si Maiu trecut. In finantie si lucrări publice acelea-si procederi ilegali si ruinatorie pentru Statu si contributori. Creditulu tesaurulu caditu cu 50 la suta si-prin această transactiunale particulare, afacerile comerciolu, industriei si proprietății ingreuiate forțe, fără a se usură celu putienu daraverile cu casele publice, căci anevointiele ce se intempina firesce asta-di sunt mai mari; favoritiți poterii singuri afla inlesniri, er' cei-alti cetatiani nu-si potu capetă la timpu nici chiaru restituirea capitaliloru lor, daca nu se adreseza la căti-va samsari binecunoscuti de tōta lumca. Tiér'a striga contra greutății dărilor, si guvernulu, in locu de usurare, i impune, de una parte dări ilegali ca cele d'in Vlasic'a, cari nu potu de cătu compromite in sa-si dinast'ă, er' pre de alta parte cere de la camere adause si mai mari la contributiunile de patente, spirtuose, etc., impositie noue ca timbru, viiele si altele, si reinfintiare de monopoluri, cari au fostu condamnate de esperiinta ca vatematorie desvoltării comerciolu si industriei natiunale. Trebuint'a căiloru de comunicare, atātu de neaparate d'in tōte puncturile de privire, politice si comerciali, au facutu țiera — a-si impuné sarcine destulu de grele prin concesiuena drumuriloru de feru; guvernulu maresce acele sarcine, tolerandu una rea esecutare a lucrărilor, contr'a stipulatiuniloru concesiuenei, si lasandu a se prelunghi liniile cu diecimi de kilometre, causandu-se astfelu țierei pagube de sute de milione in profitulu concesionariloru. Intre-

De alta parte inse comisiunea n'a potutu ignoră acea giurtare ce se areta pre tote dilele, că publiculu romanu, abié ce a esitu scirea, că aici in Pest'a ar' ave a se infintiá unu comitetu pentru adunarea de oferte si administrarea baniloru, a si grabitu a face astu-felu de oferte, fără ca' s'e scia unde s'e le tramita si cum s'e le administre: comisiunea a adoptatu unele dispositiuni proviso-rie a nume pentru aceste casuri.

Comisiunea, dreptu ace'a, in lips'a de una instructiune mai speciale d'in partea dvostre, a creditu de bine a face unu programu provisoriu, in care s'e prevedia amendoue aceste casuri, si s'e specificie punctele, ce ar' fi de adoptatu atātu pentru infintiarea societății in genere, cătu si pentru administrarea contribuitoru in specie.

Incātu pentru punctulu primu, comisiunea a creditu că este destulu pentru conferința nostra de a primi in programu ide'a formării unei societăti pentru crearea fondulu teatrulu natiunale. — si cu preparativele pentru realizarea acestei idee de a esmite unu comitetu de celu pucinu cinci membri; pentru că n'a creditu, că o astu-felu de societate s'ar poté realiza numai decātu, de o parte, — era de alta parte a voit'u ca acestei societăti să-i dōe o estindere cătu se pote de mare, ce'a ce numai dupa ce publiculu va fi veditu proiectulu de statute, se va poté realiza cu efect. Pentru ace'a, comisiunea a specialisatu numai in generalitate agendele, ce s'aru incredința comitetulu, ce s'ar esmite pentru preparativele la infintiarea societății, si n'a ațtu de trebuintia a se dice mai multu in privința acestui comitetu, decātu ca elu s'e faca proiectulu de statute, s'e-lu publice, si in trei lune dupa publicare s'e convoce o adunare generala de toti acei-a, cari aru voi să fia membri societății s'eu voru fi contribuitiu dejă la fondulu teatrulu natiunale romanu.

Comisiunea a creditu asidere de necesariu a defige inca de pre acum loculu adunării; parte pentru ca s'e-lu scia publiculu de bunu tempu, si de alta parte s'e nu-lu lasati arbitriulu s'eu fia chiar si bunei vointie a comitetulu ce veti esmite. Comisiunea a creditu de bine a ve recomanda orasiulu Dev'a de loculu adunării generale, pentru că, considerandu comunicatiunea căiloru ferate si publice; considerandu orasiile de prin pregiuru, cari in mare parte sunt locuite de Romani; considerandu si localitățile ce acolo s'aru află mai comode decātu in alte orasie; dar' mai alesu considerandu, că acestu orasiu s'ar poté dico a fi mai in centrulu Romaniloru, de cătu alte orasie: nu poté s'e vi recomande unu altu locu mai adaptatu pentru o adunare, la care se spera, că voru grabi a participă cătu se pote de mulți Romani iubitori de arta si cultura natiunala romana.

Ce se tiene de dispositiunile d'in programu, relative la primirea si adunarea de colecte si pana la infintiarea societății, comisiunea n'a potutu s'e nu le preveda si aceste in programulu seu, chiaru d'in motivulu ce s'a memoratu mai susu. A creditu inse a le precisă in vr'o câte-va puncte, dar' destulu de esauriente; precisandu adeca activitatea comitetulu in intervalulu pana la infintiarea societății numai la primirea de bani si oferte, si la administrarea si asigurarea lor, si, in fine, a-i impune a publică in diuarie o dare de sema conscientiosa despre lucrarea sa in această privința, — pentru justificare inaintea publiculu, care singuru este chimatatu a controlă administrarea ofertelor sale.

Celalalte puncte specialisate in programu, se motiva ele prin sine inse-si, — pentru ace'a comisiunea n'a ațtu de necesariu a le motiva mai pre largu.

Dreptu aceea, comisiunea vine in totu respectulu a recomanda programulu alaturatu atentiniu dvostre, si ve rōga a-lu primii!

Anunciu

Nr. 51
Seri'a VIII.

Pentru eternisarea memoriei fericitulu si neitatuulu barbatu alu natiunei, Georgiu Pop'a, fostulu comite supremu alu comitatulu Aradu, membru fundatoriu si vice-presiedinte alu Asociatiunei Natiunale aradane, — subscris'a directiune a despusu: a se serbă indatenatu „parastasu anuale,” sambeta, in 2 aprilie nou, a. c., la 10 ore inainte de media di, in beseric'a romana catedrala greco-orientale de aici.

Asfiderea s'a despusu: a se tiend parastasu si pentru repositulu binefacatoriu alu Asociatiunei Lov'a Cresticieu, pre 16 aprile nou a. c., in sambeta florieloru, in beseric'a gr. or. d'in opidulu Siria.

La cari serbări funebrali prin această se invita cu tota onoroa p. t. publicu romanu, si cu osebire aderinții si amicii repositiloru barbati zelosi ai natiunei nostre.

Aradu, 25 martiu nou 1870.

Directiunea natiunale pentru cultura poporulu romanu:

Ioane Popoviciu Desseanu,
directoriu secundariu.

Petru Petroviciu,
notariu directiunale.

alesu deputatu in cerculu de susu alu cottulu Cetatea-Balta, pune pre biuroulu camerei literale sale creden-tionale. — Se transpunu comisiunei verificatorie.

Baron Ludovicu Simonyi interpeleza pre ministrulu cultelor si instructiunei publice in privința edificării liceulu d'in Aradu pre locul proiectatu, adeca afara d'in cetate, unde ar fi espusu esundatiunei Muresiunii. — Se va comunică ministrulu concerninte.

Svet. Miletics adreza ministrulu de finantie si ministrulu presiedinte urmatori'a interpelatiune Aveti dvostre scire despre faimelle confirmate prin date si motive că, — pre bas'a unui raportu improvisatu si partialu alu comisiunei precum si pre bas'a dateloru nefundate si a propunereloru facute de diet'a necompleta d'in Zarabibi'a, dupa ce, prin insielatiune, s'a castigatu sanctiu-narea si legalisarea atātu d'in partea coronei comuni cătu d'in a dietei ungresci, — in 13. mart. 1869. s'au inchiatiu cu bar. Georgiu Rauch si asociatiu lui unu pactu despre mai multu de 4 1/2 milioane, relativu la secarea tienutulu Lonjsko Polje, neobservandu-se cu casiuena această concurența alтору intreprietori si fara d'a se ascultă cele 88 de comune interesate; sciti vostra că, dupa calcululu inspectorelui de comunicatiune, b. Zornberg, intreprinderea această s'ar fi potutu realiza cu 2,101,033 fl. 40 cr. si in urm'a subarenării d'in partea societății cu 2,575,000 fl.; sciti, că societatea a obținutu unu castigu ilegalu si nedreptu de milioane, era cei 118 mii de locuitori d'in Lonjsko-Polje sunt pagubiti cu 4 milioane, si că această s'a intemp-lutu prin abusu de oficiu comisu de banulu Rauch, complicele secretu alu societății? si daca sciti, facutu au ministrii pasi, era daca nu sciti, aveti de cugetu a face pasii necesari, si anume, dlu ministru alu finacioloru, pentru a se suscepe una investigatiune in afacerea acest'a, suspendiindu-se de o cam data numitulu pactu, er' la casu candu s'ar constată că datele susmemorate sunt drepte, acelu-a s'e se nimicesca, si cei culpabili s'e se traga la respundere?

Pre ministrulu presiedinte lu intreba, daca are de cugetu ca, in urm'a unui resultatu bunu alu investigatiunei, s'e faca pasi pentru ca banulu Rauch s'e se traga la respundere facandu lu s'e simta urmările abusalulu s'eu de oficiu, si, in fine, primescu ministrii respunsabilitatea pentru negociatiunile numite si consiștiintele lor? — Se va comunică ministriloru respectivi.

Ministrulu comunicatiunei, c. Emer. Mikó, prezinta camerei 7 proiecte de legi despre costruiri linie-loru ferate: 1) Eperjes-Tarnow; 2) Essek-Sissek-Karlstadt; 3) S.-Peter-Fiume; 4) Bányád-Nádasd; 5) Val-kán-Perjámos, dupa acea 2 proiecte cari contienu novel-ele facute la legile despre calea ferata ung. de Nordu si de Ostu. — Se tramita la comisiunea pentru căile ferate.

La ordenea dilei urmeza desbaterea asupr'a raportulu comisiunei de 7, relativu la socotelele finali de pre-an. 1867 si 1868.

Dupa una discutime scurta camera decide, ca cuventările finali s'e se tiene in sediint'a de mane (1 apr.)

Se pune in desbaterea camerei proiectulu de lege despre infintiarea curtii de contabilitate, modificatu de camera magnatiloru. Paulu Király recomanda camerei d'in partea majorității sectiuniloru adoptarea modificatiuniloru, era Ales. Horvath recomanda primirea votulu separatu, facutu de sectiunea 1, 7, 8 si 9.

Dupa una discutime scurta inse vina, camera respinge modificatiunile facute de magnati la §-ulu 6 d'in proiectu.

Sediint'a se inchiata la 2 ore d. m.

Conformu promisiunei nostre d'in Nr. trecut, publicam raportulu, prin carele Dlu Losfu Vulcanu, ca membru alu comisiunei de cinci, esmisa de către inteleginti'a romana d'in Lud'a-Pest'a in caus'a teatrulu romanu, motiva, in Conferința de la 28 martiu, a. c., elaboratu comisiunei mentiuante, publicatu in Nr. trecut alu diuarului nostru sub titulu: Programu preparativu la infintiarea unui fondu pentru teatru natiunale romanu.

Acestu raportu este urmatoriulu:

„Domniloru!

Comisiunea, ce ati esmisu spre a face unu programu pentru crearea unui fondu de a infintiá unu teatru natiunale romanu, s'a intrunitu in doue sediintie, si conformu insarcinării ce i-ati datu, a luatu la desbatere nu mai multu principiuu s'eu ide'a de a infintiá unu teatru natiunale romanu, căci această eră primita de dvostre in unanimitate, potemu dice, cu entusiasmu, in conferința de la 28 fauru a. c.; ei a desbatutu modalitatea de a pune in practica acestu principiu, această idea.

Comisiunea, condusa de acea firma convingere, că ideele si principiile salutare numai prin asociatiuni si potu ajunge realizarea stabila si securea, a cugetatu, că va află consentiementulu dvostre, candu si pentru realizarea ideei de a creá unu fondu pentru infintiarea unui teatru natiunale romanu, a adoptatu modalitatea insotirii, s'eu adeca a formării unei societăti.

prindietorii acestor-a sunt chiaru chiamati la functiunile cele mai inalte ale Statului, cari le dau dreptulu de a controla acele lucrari, pre cari ei insii le-au facutu. Cu unu cuventu, Mari'a Ta, scandalu pretotindene: in tote ramurile administratiunei publice procederi de natura a ingriji pre toti cetatienii atatu in ce priveste drepturile, onorea si averea lor, catu si in ce s'atinge de apărarea demnității nationale. Astu-felu neincrederea si temerile petrundiendu in tote inimile, relatiunile de afaceri intre diferite parti ale țerei, intre judetie si capitale, au incetat cu totul, si esistinta noastra, ca proprietari, comercianti si industriari, este pusa in pericolu si suntemu espusi si noi si intreg'a țiera la una neintardiata si completa ruina.

In acesta trista pusetiune, venimu inca una-data, pre Inaltate Domne, a supuna la cunoscint'a Tronului starea lucrurilor. In manele Mariei Tale sta mantuirea. Arunca una cautatura de ochi pre d'asupra capetelor ministriilor si indata lumina se va face, reulu va inceta, si iubirea si increderea poporului, cari singure facu tar'a si gloria Domnitoriloru, voru luá loculu nelinisei si temeriloru ce agita asta-di spiritele tuturor Romaniloru. Sorele datatoriu de vietia alu primiloru ani ai Domniei Mariei Tale va resari era-si, si palatulu, ca si colib'a, te voru bine-cuventa. Aibi incredere, Domne, in patriotismulu si devotamentulu nostru, precum noi avemu credere in virtutile Mariei Tale.

Sé traiesci, Mari'a Ta! Sé traiesca Romania libera!

Bucuresci, 1870 Marte.

Ai Mariei Tale

pre plecati

si devotati supusi:

(Urmeza subscriberile a 964 comercianti, industriari si alti cetatiani notabili.) „Rom.“

Acesta petitiune s'a prezentatu Domnitorului Romaniloru prin una deputatiune de comercianti, in 21, martiu an. c. Crede-ar' cine-va, ca guvernulu actualu a pusu in gur'a Domnitorului Romaniloru urmatoarele cuvinte ce acestu-a le rosti deputatiunei: „Reu facu Dn'ia loru de se ocupa de politica, ca-ci voru ajunge toti faliti, cum a ajunsu Martinoviciu, si cum au sè ajunga toti Ploiescenii, cari facu politica.“ Si apoi „Romanulu“ de la 11. Martiu ni spune, ca Domnitorulu Romaniloru Carolu I. a enunciatu aceste cuvinte deputatunei, carea i-a prezentatu petitiunea de mai susu. Nece insu-si Andrássy n'ar' fi consiliatu mai reu pre Domnitorulu Romaniloru decâtu ministerulu Lambru-Golescu, care a sciutu pune in gur'a lui Carolu I. asemenea cuvinte va tematorie, pline de insulta si batujocura contra cetatieniloru romani.

VARIETATI.

** (Pentru Eman. Gosdu) s'a ténutu parastasu in baserea romana gr. or. d'in Hatiegu, in 20 martiu.

** (Comitatulu Carasiului), d'in punctu de vedere alu instructiunei poporali, se pote cunoce d'in urmatorulu extrasu ce lu facemu d'intr'una corespondintia a Dlu Petru Petroviciu, publicata in „Telegr. Rom.“ Numerulu poporatiunei totale d'in 239 comune ale comitatului de Carasiu face 343,925 suflete. Pruncii obligati de a ambli la scola A) dupa etate: de la 6—12 ani, copii 15,552; fete 1,229; de la 12—15 ani, copii 7,237; fete 6,958; totalu: 43,967. B) dupa confessiune de ambale secse. a) rom-catolici 7,510; b) gr-catolici 2,477; c) gr-orientali 33,242; d) helvetiani 224; e) augustani 210; f) unitari 1; israeliti 303. C) dupa nationalitate: a) romani 35,720; b) magiari 519; c) germani 5,321; d) slovaci 685; e) serbi 40; f) croati 1,140; g) boemi 467; h) bulgari 4; i) ruteni 59; l) italiani 12. De aci se vede ca aproape $\frac{1}{2}$ d'intre pruncii d'in comitatulu de Carasiu, obligati de a frecuenta scola sunt romani. Iosemnamu numai cu dorere, cu in acestu comitatu, asi dicundu, curatu romanescu, numai 11,522 copii romani cerceteza scola, era 24,198 nu! Scolele facu numerulu de 278; scola de pomaritu 162, de gimnastica numai 1. Invetiatori: ordinari 295, suplenti 8, la olalta 303. Limb'a propunerei de invetiamentu: curatu romana in 231 scole; nemtiesca in 23; magiara in 3; romana-germana si magiara in 1; croatiese in 7 scole, etc. Edificie scolare se afla: in stare buna 167, de mediu-locu 77, in stare rea 34, la olalta: 278. Daca vomu considera inca, ca numai 10 scole sunt proviedute cu tote recuisitele si ca celelalte scole au ca sunt proviedute reu, au nece decâtu, apoi imaginea instructiunei elementari in comitatulu de Carasiu este forte trista. Aceste date statistice, ce ni

le comunica Dlu Petroviciu prin „Telegr. Rom.“, sunt destulu de elocinte. Sè intielegemu una data, ca instructiunea poporulu romanu este bas'a viitorulu nostru.

** (Ghipsu ca mediu-locu contr'a bolei de unghie séu de picioare la vitele cornute.) Bol'a de unghie séu de picioare la vitele cernute se ivesce mai in totu anulu, cu osebite inase in tom'a anului trecut s'a fostu estinsu mai preste tota Transilvania. Era timpul semenatului si bietulu tieranu trebuia sè-si țena aratulu (plugulu) sub coporsiu si grauntiele in cosiu, ca-ci boii si juncii lui jaceau in staulu fara a se potè miscá d'in locu. Mare li era grigea, ca voru intardiá cu semenatulu, dar' mai mare temerea, ca bol'a va téné multu si i va apuca iern'a fara nice unu grauntiu bagatu in pamentu pentru secerisiulu anului viitoru. — Si cine ar' crede, ca acesta bola atatu de lipitiosa, a le carei urmari sunt si potu fi atatu de fatale, s'ar potè evita si alungá cu ghipsulu, care ni-lu recomanda dlu Aumüller Löfflad? — Dlu Löfflad dice, ca densulu a cercatu si rezultatulu a fostu bunu, ca-ci de mai multi ani, de câte ori s'a ivitu acesta bola, stau-lele lui au romasu neatinse de dens'a, pentru-ca a presaratu prin ele ghipsu de mai multe ori pre septemana. Unu d'intre economi, caroru-a dinsulu li-a recomandat acestu mediu-locu, constateza, ca au facutu una asemene experientia si ca rezultatulu este favoritoriu. — Recomendamu deci si noi acestu mediu-locu lectoriloru nostri si prin densii tuturor tieraniloru romani, cari sunt espusi la atatea pericle si pedepse ale naturei, fara sè se scia aperá.

** (Ministerulu serbescu) a pregatitu mai multe proiecte de logi pentru a le presentá scupcinei (adunarei nationale) celei mai de aproape, carea s'a desputu pre lun'a lui iuniu. Asiè, de esemplu, una lege de pressa mai liberala si legea despre respunsabilitatea ministriilor. Se proiecteaza si infiintarea unei scole agronomice superioare, ce'a ce scupcinea va concede fara indoieia. — Lui Maticu, controloru alu fabricii de arme d'in Belgradu (Serbia), i-a succesu a construa una noua pusca cu acu, combinandu sistemulu lui Peabody cu celu prussianu. S'au facutu mai multe probe cu acesta pusca de nou inventata si s'a doveditu, ca este forte solida, si se va acceptá, precum se dice, pentru armata serbesca.

** (Ministrulu de justitia) d'in Romania a demisionatu si s'a inlocuitu cu dlu Alexandru Lăhovari.

** (Dlu F. Schuselka) redactorulu „Reformei“ respunde sub titulu A. d. G. unu domnu d'in Bucovina urmatoarele: „Dta ni faci imputarea, ca noi favorisamu pre Romani mai multu ca pre Ruteni, de ora-ce publicamu forte adese articli despre relatiunile Romaniloru si ignoramu cu totul interesele Ruteniloru. Imputarea d'in urma merge in totu casulu pre departe si Dta ca cetitoriu regulatu alu „Reformei“, trebuie totu-si sè-ti aduci aminte, ca noi am datu adese ori locu in organulu nostru si plansiloru si dorintieloru Ruteniloru. Ai inase totu dreptulu, ca noi discutamu cu multu mai desu afaceri romanesci. Inase pentru-ce? Pentru-ca tocmai de la Romani primimu forte adese corespondintie directe, de la Ruteni inase mai nice ma-data. Cu acesta, on. dle si amice, v'amu aretatu mediu-loculu, priu care potu insu-si ajutá tanguirei dtale. Faceti séu procurati-ne corespondintie despre relatiunile rutene, si noi li vomu dá locu in foia noastra cu mare placere.“

** (Contribuiri si oferte pentru teatrulu nationalu.) In momentul, candu eramu sè punemu foia sub presa, dlu deputatu Vasiliu Buteanu ni predede urmatori'a lista de oferte facute prin midlociea dsale in favorulu teatrului nostru nationalu: Dr. Iosifu Hodosiu, ca fundatiune 50 fl., Lazaru Ionescu se obliga in adunarea generala d'in Dev'a a depune odata pentru totu de-un'a 100 fl., Petru Mihályi, ca fundatiune 200 fl., Vasiliu Buteanu, ca fundatiune 200 fl., Basiliu Iurca, ca fundatiune 500 fl., Sigismundu Borlea, ca fundatiune 50 fl. E. B. Stanescu, ca fundatiune 50 fl., Iosifu Hosszu, in obligatiuni de desdaunare transilvana 200 fl., Iosifu Popu, in obligatiuni de desdaunare transilvana 100 fl., Dr. Aureliu Maniu 300 fl., Sigismundu Victoru Popu, in obligatiuni de statu 100 fl., Ioanu Motiu 50 fl., Gavrilu Mihályi, ca fundatiune 100 fl., Ioanu Danila 20 fl., Dr. Nicolau Stoiu 100 fl. Sum'a 2120 fl. Care suma adausa la cele publicate in numerii 1. 2. 3. 4. 10 resulta, ca la Redactiunea acesei foie s'au insinuatu pan' acuma in favorulu teatrului nationalu 2330 fl. 78 cr. si 6 galb. Atatu lista acesta, catu si cele de pan acuma, d'impreuna cu banii incursi, se voru presinta in cea mai de aproape sedintia a comitetului. („Familia.“)

Sciri electrice.

Roma, 29. mart. Congregatiunea generale votá schemata de fide.

Vien'a, 30. mart. In sedintia de asta-di a

sen. imperialu, ministrulu de interne invitá ca mer'a prin una scrisore a incepe alegerile pentru delegatiune si presentá totu una-data si unu lege de alegere suplementaria. Ministrulu pentru agricultura ascernu unu proiectu de lege relativu la organizarea si cerculu de activitate alu autoritati loru montanistice.

Vien'a, 30. mart. „N. fr. Presse“ anuncia ca clubulu stangei a decisu a spriginí legea de alegere suplementaria si indata dupa prim'a cetire a o tramite comitetulu pentru resolutiune.

Parisiu, 30. mart. Corpulu legelativu a respinsu proiectulu lui Ferry pentru reformarea alegeriloru, dupa ce Ollivier dechiará, ca regimulu va privi disolverea camerei ca unu mediulocu reu venit majoritatei țerei.

Vien'a, 30. mart. Clubulu Poloniloru a decisu sè parasesca sen. imperialu si sè-si motiveze retragerea. Bucoveninii, Slovenii si Triestini li voru urmá. Potocki refusa definitivu primirea portfoliului ministerialu.

Vien'a, 30. mart. Prim'a urmare a caletoriei arci-ducelui Albrecht in Francia va fi, ca se voru intruce si in armata austriaca diferite institutiuni d'in armata franceza.

Vien'a, 30. mart. (Sedintia sen. imperialu.) Ministrulu de justitia, respondiendu la una interpelatiune relativa la dreptulu marinariu, dechiará ca, daca negociatiunile cu Ungaria nu se voru traganá, va presentá unu proiectu de lege despre dreptulu privatu marinu inca in sesiunea cea mai de aproape. Ministrulu de interne, findu interpelatu d'in caus'a boleloru sifilitice d'in St. Marein escate prin oltuire, dise, ca oltuirea s'a sistatu indata si locoteniția d'in Gratiu a luatu mesura pentru regularea procurării materiei de oltuitu. — Urmeza desbaterea proiectului despre „administratiunea medicinale.“

Munich, 30. mart. In sedintia de asta-di a camerei se desbatura recerintie militare extraordinarie. Ministrulu Bray dechiará, ca politica interna a regimulu ba aresu are scopulu a impacá partitele, de ora ce regimulu nu se tiene de nice una partida. Bavaria are spre politica externa numai una cale stremta, d'in carea nu se pote abate. Pusetiunea Bavariei este neatacabile, si orice atacu séu amenintiare seriosa ar' produce complicatiuni. Ministrulu promite una politica franca si onesta. Nu esistu tractate nice obligatiuni secrete. Tractatele d'in 1866 sunt de a se considera numai ca una recompensatiune pentru legaturele, ce le-a ruptu resbelulu; ele n'au nice una insemnate ofensiva, ci mai multu unu scopu de defensiva. Ministrulu de resbelu combate cu resolutiune reducerea tempulu pentru serviciulu de linia, dicundu, ca Bavaria trebuie sè stè pre unu gradu de putere si aprovizionare egalu cu alu celorlalti vasali federati.

Bursa de Vien'a de la 1. Aprile. 1870.

5% metall.	61.30	Londra	124.30
Imprim. nat.	70.80	Argintu	121
Sorti d'in 1860	97.50	Galbenu	5.85 ^{1/2}
Act. de banca	724.	Napoleon'dor	9.89 ^{1/2}
Act. inst. cred.	289.20		

Responsuri. Dlu A in B... Binevoiesce a cautá Nr. 25 alu „Fed“, unde s'a publicatu ac'a ce ai doritu.

Totureru acelor-a, a le caroru-a corespondintie, scrisori, reclame, justificatiuni, etc. n'au potutu fi inca publicate d'in caus'a strikului, care ni-a casionatu atata confusiune, li respundemu aci, ca dorintiele domniiloru loru voru fi satisfacute, dupa cum ni va concede spatiulu diurnalului. Scrisorile, cari combatu vitiurile, abuzurile, ilegalitatiile séu alu caroru-a scopu este apărarea incontr'a atacuriloru nedrepte, se voru publicá per extensum séu in estrase, dupa valoarea loru; era celelalte scrisori, articli, alu caroru-a cuprinsu aru fi cunoscutu d'in alte corespondintie degiá publicate, séu cari nu aru ave vre unu pretiu pentru publiculu cetitoriu, se voru arde, conformu conditiunei puse in fruntea diuarului nostru.

Redectiunea.

Proprietariu si editoriu ALEXANDRU ROMANU

Redactoru respund. interim. IONU PORUTIU.